

Aangebrachte wijzigingen Turkije-Turks deel III herziene versie september 2024

In deze herziene versie zijn foutjes gecorrigeerd en enkele grammatica-onderdelen toegevoegd of aangepast. De belangrijkste wijzigingen staan hieronder vermeld.

N.B. De wijzigingen worden *kursief* toegelicht (*aangepast/gewijzigd/toegevoegd*) en *aanpassingen* in een bestaande tekst worden **vet** weergegeven. Nieuwe tekst is aangegeven als *tekst*. Door het toevoegen van voetnoten is de nummering t.o.v. de vorige versie gewijzigd. In dit overzicht is het nieuwe nummer vermeld. Dit geldt ook voor de vermelde bladzijdennummers. Bestaande tekst staat tussen haken [].

Overall is de schrijfwijze *bekar* gewijzigd in *bekâr* (oef. 19 zin 6, antwoord oef. 20 zin 1).

Overall is de schrijfwijze *şikayet* gewijzigd in *şikâyet* (in leestekst en woordenlijst les 6).

Overall is de schrijfwijze *hal* gewijzigd in *hâl* (in les 9 –*mE hâlinde*, oef. 43 zin 11 *hâlinde*, in les 17 –*DİK hâlde*, oef. 78 zin 6 *hâlde* in les 18 –(*y*)*EcEK hâlde*, oef. 87 zin 9 *hâlde*)

Toegevoegd in Colofon:

Eerste druk herziene versie september 2024

--

Gewijzigd in voorwoord:

Voor de spellingsregels [...] TDK (*Türk Dil Kurumu*, Genootschap het Instituut voor de Turkse Taal).

--

Les 1 Toegevoegd tekst in les 1 bij Bijwoordelijke bepalingen van plaats en richting, na de opsomming van *alt* [...] *sol*:

Deze woorden kunnen zowel zelfstandig als bijvoeglijk worden gebruikt. Zelfstandig gebruikt kunnen ze een naamval krijgen. Ook komen ze voor in een naamwoordgroep van bezit:

Kedi yatağın altından çıktı.

De kat kwam onder het bed vandaan.

Tabakları masanın üstüne koy.

Leg de borden op (de bovenkant van de) tafel.

Yolun ortasında durma.

Sta niet (stil) op het midden van de weg.

Bijvoeglijk gebruikt krijgen de woorden geen uitgang: *alt çekmece* - ‘de onderste la’ (de la onder), *arka bahçe* - ‘achtertuin’ (de tuin achter), *ön kapı* - ‘voordeur’ (de deur voor).

Sağ en *sol* komen ook zowel bijvoeglijk als zelfstandig voor:

Sağ kolum çok ağrıyor.

Mijn rechterarm doet erg pijn.

Önce sağa sapın, sonra düz gidin,

Slaat u eerst rechtsaf, ga vervolgens rechtdoor

ışıklardan da sola sapın (dönün).

en sla bij (vanaf) de (stop)lichten linksaf.

N.B. De tekst aan het einde van dit onderdeel [de woorden *alt*, *üst* en *orta* . . . linksaf] is verplaatst en opgenomen in de bovenstaande tekst.

Toegevoegd in les 1 bij Bijwoordelijke bepalingen van tijd:

kışın **in de winter**, ’s winters

yazın **in de zomer**, ’s zomers

öğleyin **in de middag**, ’s middags

Aangepast in les 1 op blz. 12, voetnoot 11 bij Uitzonderingen hierop zijn *öğlende*¹¹ [...]

¹¹ Middag is zowel *öğle* als *öğlen*. Bij *öğlende*, *öğlene doğru* en *öğlenleri* is uitgegaan van *öğlen*, vandaar de ‘n’. Maar het is De vormen *öğleden önce/sonra* en *öğleden önce/sonra* komen allebei voor, dus zonder en met de ‘n’. Verder worden zowel *öğleye kadar* als *öğlene kadar* gebruikt.

Toegevoegd in les 1 bij Het woordje *bir* (diverse onderdelen, zie streepjes –):

Eerste alinea, na [...] vereisen.: **Overigens valt soms bij de uitspraak van het woordje *bir* de letter ‘r’ weg.**

Aangepast in voorbeeldzin: *Çocuk arkadaşlarıyla köpekle oynuyor.*

- *bir* in de betekenis ‘eens’, ‘even’ *tekst toegevoegd:*
Bana bir dokun. Sana gününü gösteririm. Oh wee als je me aanraakt. Je zult dan wel zien.
Gelsene bir. Kom eens even.
Soms gaat het ook om het uitdrukken van een bepaalde emotie, bijvoorbeeld met ‘nou’:
Bir dur! Stop nou!

Toegevoegd op blz. 17 *nieuw onderdeel met tekst en voetnoot:*

– *bir* + –*Dir*

We zien *bir* ook samen met –*Dir*¹⁵, waarbij –*Dir* achter een naamwoord staat en wordt gevolgd door een werkwoord. In feite heeft het dezelfde betekenis als zonder –*Dir* en dit laatste is wat het vaakst voorkomt.

Bitmek bilmeyen bir acıdır hissediyordu. Hij voelde een pijn die maar niet wilde ophouden.
Gewoonlijk zou deze zin dus zijn: *Bitmek bilmeyen bir acı hissediyordu.*

voetnoot: ¹⁵ Zie les 20.

- *bir ... bir ...* dubbel gebruik van *bir*

Verder wordt *bir ... bir ...* [...] ‘zowel ... als ...’. **Het gaat dan om een tegenstelling.**

Tekst toegevoegd:

Het dubbel gebruik van *bir* kan ook dienen als versterking. In dit geval wordt het woordje *bir* samen met het woord dat erachter staat dubbel gebruikt. We vertalen dit met ‘zo . . .’.

Geceleri bir üşüyorum bir üşüyorum, anlatamam.

Ik heb het ’s nachts zo koud, ik kan het niet uitleggen (je zou het niet geloven).

Çarşı az önce bir kalabalıktı bir kalabalıktı, alışveriş yapamadan döndüm.

Het winkelcentrum was zojuist zo druk dat ik ben teruggekeerd zonder te kunnen winkelen (zonder dat ik heb kunnen winkelen).

Deze functie zien we opvallend genoeg ook bij het meervoud. Ook hier gaat het namelijk om een versterking en niet om ‘een’.

Odasında bir eşyalar vardı bir eşyalar (vardı), görsen şaşardın.

Er waren zoveel spullen in de zijn kamer dat je je zou verbazen wanneer je het zou zien.

- *bir de* in de betekenis ‘en ook’ *tekst toegevoegd:*
Bir de şunu deneyiniz. Probeert u dit ook eens.

- *birbiri* twee keer gebruik van *bir* aan elkaar *tekst toegevoegd:*

Wanneer echter duidelijk is dat het gaat om een meervoud, kan *birbiri* wel voorkomen met het bezitsachtervoegsel van de 3e persoon enkelvoud –(s)İ:

Günler birbirini ardından geçiyor.

De dagen gaan de een na de ander voorbij.

Birbiri ardınca gelen üç aylık dönem.

Een aaneengesloten periode van drie maanden.

Renkleri birbirine karıştır.

Meng de kleuren door elkaar.

Kavgacıları birbirinden ayırdılar.

Ze hebben de ruziemakers uit elkaar gehaald.

- **birden/birdenbire** ‘ineens’, ‘plotseling’ *tekst toegevoegd:*
Hava birden değişti. Het weer is plotseling veranderd.
- **bir** onbepaald ~~telwoord~~ **lidwoord** ‘een’ in bepaald lijdend voorwerp
Aangepast bij kopje koffie: Türk kahvesini bir deneyin!

--

Les 3 *Aangepast in les 3 in eerste alinea:*

Wanneer we in het Turks twee zinnen **die hetzelfde onderwerp hebben en die** in dezelfde tijd **staan**, willen samenvoegen ~~in een~~ **tot één** zin, dan [...].

Toegevoegd tekst in les 3 in voorbeeldzinnen bij eerste handje ☞ Het achtervoegsel *–(y)İp*:

Oradan duyamıyorum. Biraz yaklaşıp anlatsana. [gebiedende wijs]

Ik kan het vanaf daar niet horen. Kom een beetje dichterbij en vertel het (eens).

Hafta sonları kız arkadaşını da yanına alıp yürüyüşe çıkıyorlar. [tegenwoordige tijd]

In de weekenden neemt hij zijn vriendin mee en gaan zij een wandelen.

Pencerenin önüne oturup yolda yürüyenleri izledik. [verleden tijd]

[...]

Odasına girip bir şey alacak. [toekomende tijd]

[...]

Eşim her sabah kahvaltıdan sonra balkona çıkıp tek başına oturur. [brede tijd]

[...]

Bij de brede tijd zien we dat de combinatie met *–(y)İp* net zo vaak voorkomt als het dubbel gebruik van de brede tijd: *çekip giderim* en *çeker giderim* (‘ik ga weg, ik vertrek’).

--

Les 4 *Toegevoegd in les 4 onder punt 6 bij* Het achtervoegsel *–mİş* kan direct [...] of de brede tijd.⁴²

voetnoot: ⁴² In deel IV gaan we verder in op de combinatie *–mİş gibi*.

--

Les 5 *Toegevoegd tekst in les 5, na punt 6 onder –(y)mİş gibi:*

De persoonsuitgang kan ook achter *gibi* komen, maar dan gaat het om een hoofdzin:

Yerde yatmış gibiyim.

Ik voel me (ben) alsof ik op de grond heb gelegen.

Sanki çok yorgunmuş gibisin.

Je ziet eruit (bent) alsof je erg moe bent.

--

Les 6 *Toegevoegd tekst in les 6 (nieuw onderdeel):*

5. **–mİş + –mİş**

Naast het dubbel gebruik van *–mİş* zien we de vorm ook in twee elkaar opeenvolgende vormen van hetzelfde werkwoord, waarbij de eerste vorm bevestigend en de tweede vorm ontkennend is. Het gaat dan om het ‘alles’ van iets. Dit kan ook slaan op personen.

Geçen yıl dille ilgili çıkmış çıkmamış tüm kitapları aldım.

Vorig jaar heb ik alle boeken gekocht die zijn uitgebracht over taal (lett.: alle boeken die wel en niet zijn uitgebracht).

Diploma törenime gelmiş gelmemiş herkes sağ olsun.

Ik dank iedereen die is gekomen of niet is gekomen (die wel of niet is gekomen) naar mijn diploma-uitreiking.

Oefening 26: [...] Let op: het deel waar de ~~klein~~ **nadruk** op ligt is onderstreept.

--

Les 7 Toegevoegd in les 7, bij In deze les gaan we [...] de combinatie $-m\acute{I}\$$ met $-D\acute{I}$.⁷² voetnoot:

⁷² N.B. De combinatie kan ook in naamwoordelijke zinnen worden gebruikt als $-(y)m\acute{I}\$ + -D\acute{I}$, maar dit komt weinig voor en dan in spreektaal.

Toegevoegd tekst in les 7, aan het eind onder oefening 32:

☞ In les 6 hebben we aangegeven dat je om ‘alsof’ uit te drukken, de combinatie $-(y)m\acute{I}\$ gibi$ gebruikt. Deze combinatie kun je echter niet gebruiken als $-(y)m\acute{I}\$ -D\acute{I} gibi$. Dan moet je de uitgang van de verleden tijd $-(y)D\acute{I}$ achter *gibi* plaatsen. Hieronder enkele voorbeeldzinnen:

Hava yağmur yağmış gibiydi. Het (weer) was alsof het had geregend.
Hiç gelmeyecekmış gibiydin. Het was alsof je nooit zou komen.

--

Les 8 Toegevoegd tekst en voetnoot in les 8, $-mE$ met naamvallen:

- tweede naamval

[*Çok içmenin zararları.* De nadelen van veel drinken.]

- derde naamval, de vertaling naar het Nederlands is ‘(om) te...’.

[*Gezmeye gidiyoruz.* Wij gaan wandelen.]

Beni almaya kaçta geleceksin? Hoe laat kom je me ophalen? (Lett.: Hoe laat ga je komen om me op te halen?)

Onu da görmeye gidecek misin? Ga je ook haar bezoeken? (Lett.: Ga je ook om haar te zien?)

*Ne yapmaya çalışıyorsun?*⁸¹ Wat probeer je te doen?

⁸¹: De combinatie $-mE + -(y)E çalışmak$ betekent ‘proberen om te’.

- vierde naamval - bepaald lijdend voorwerp. Het werkwoordelijk naamwoord $-mE$ met $-(y)I$ wordt gebruikt bij alle werkwoorden die met de vierde naamval gaan, zoals *sevmek*, *bilmek*, *öğrenmek*: *yemek yapmayı seviyor/biliyor/öğreniyor*.

N.B. De tekst van de derde naamval stond op de volgende bladzijde en is hierheen verplaatst.

Toegevoegd voetnoot in les 8, bij De ontkennende vorm van het werkwoordelijk naamwoord $-mE$:

Ook van deze stam kunnen we [...] met $-mE$.⁸⁵

⁸⁵ Ook werkwoorden met een stamuitbreiding (zoals $-(y)Ebil$) kennen een werkwoordelijk naamwoord: *Futbol takımımız kazanamamaya devam ediyor*: - Ons voetbalteam slaagt er nog steeds niet in om te winnen (lett.: gaat door met het niet kunnen winnen).

Toegevoegd in les 8 bij Het achtervoegsel $-mEdEn$, voetnoot:

Het gaat dus niet om het werkwoordelijk naamwoord $-mE$.⁸⁷

voetnoot: ⁸⁷ Bijvoorbeeld: *güneş doğmadan (önce)* betekent ‘voordat de zon opgaat’ en niet ‘zonder dat de zon opgaat’.

Toegevoegd tekst bij voorbeeldzinnen boven het handje ☞:

Bir bardak çay içmeden bırakmam seni.

Ik laat je niet gaan voordat je een glas thee hebt gedronken.

(Het gaat erom dat ik jou een glas thee aanbied, en daarna kun je gaan.)

--

Les 9 Toegevoegd in les 9, woordenlijst:

sürücü belgesi⁹⁴ rijbewijs

voetnoot: ⁹⁴ Het woord *uzluk* en het leenwoord *ehliyet* worden ook gebruikt.

Toegevoegd in les 9 boven *-mE ile/-(y)lE* bij Je kunt niet zeggen:

... *bulabilmen için ... bakmak gerek*.

Hier moet de vorm van *bakmak* gelijk zijn aan *bulabilmen*, dus moet het in dit geval zijn: *bakman gerek*. **Overigens kan het ook (net zoals in het Nederlands) gaan om ‘men’.**

Toegevoegd tekst in les 9 bij *-mE ile/-(y)lE* *birlikte/beraber*:

Yazın erken gelmesiyle birlikte böceklerde de bir artış gözüktü.

Met het vroeg komen van de zomer is er ook een toename waargenomen bij insecten.

Toegevoegd tekst in les 9 na *-mE kadar* (nieuw onderdeel):

– ***-mE -(y)E karşı/rağmen***

De vertaling van deze combinatie is ‘hoewel, ondanks dat’.

Kar yağmasına karşı üşümüyordu.

Hoewel het sneeuwde, had zij het niet koud.

İyi aramama rağmen anahtarını bulamadım.

Ondanks dat ik goed heb gezocht, heb ik de sleutel niet kunnen vinden.

Ontkenning:

Hiç istememelerine karşı bizimle yürüyüşe çıkmayı kabul etmişlerdi.

Ondanks dat ze het helemaal niet wilden, hadden ze ermee ingestemd om met ons te gaan wandelen.

De combinatie met *-(y)Ebil* is niet mogelijk.

Toegevoegd tekst in les 9 na *-mE nedeniyle* (nieuw onderdeel):

– ***-mE sonucu/sonucunda***

-mE sonucu zien we bij de 3e persoon (enkel- en meervoud). *-mE sonucunda* zien we bij alle personen, zowel in enkel- als in meervoud. De vertaling van deze combinatie is ‘vanwege, wegens, doordat, nadat’.

Elinin yanması sonucu sarılan sargıyı iki hafta çıkarmaması gerekiyordu.

Het verband dat vanwege het verbranden van zijn hand was gewikkeld, moest hij twee weken lang niet afdoen.

Bacağımdaki yarayla oynamam sonucunda oluşan yangı yüzünden hastaneye kaldırıldım.

Vanwege de ontsteking die is ontstaan nadat ik aan de wond op mijn been heb gezeten (met de wond heb gespeeld), ben ik in het ziekenhuis opgenomen.

Ontkenning:

Bekleneni vermemesi sonucu muhasebeci işten atıldı.

De boekhouder is ontslagen nadat hij niet het gewenste heeft geleverd.

Combinatie met *-(y)Ebil*:

Kedimizi ağaçtan alabilmemiz sonucunda rahatladık.

Wij waren opgelucht nadat we onze kat uit de boom hebben kunnen halen.

--

Les 11 Gewijzigd/toegevoegd in **les 11**:

bij handje boven besluiteloosheid of twijfel:

☞ Merk op dat er bij deze vorm geen sprake is van een handeling die gaande is of die zal plaatsvinden, of van een vaststaand feit. **De vertaling kan ook in de verleden tijd.**

bij handje onder ergernis, frustratie:

-sE kan ook voorkomen met ***bari*** en betekent dan ‘op z’n minst’ of ‘**is/was** het maar zo dat’, dus in dezelfde betekenis als *en azından* (maar deze hoeft niet per se met *-sE* te gaan).

Bari bugün zamanında gelseydi. ————— **Was hij op z’n minst vandaag op tijd gekomen.**

Bari bugün zamanında gelse.

Hopelijk komt hij vandaag op zijn minst op tijd. (Lett.: Is het maar zo dat hij vandaag op tijd komt.)

Gewijzigd/toegevoegd in les 11, bij bevroren vormen –(y)sE:

nasıl olsa in ieder geval, **hoe dan ook**, vroeg of laat
hiç olmazsa **op z'n minst**
sıkıysa/sıkıyorsa als je durft (!)

--

Les 12 Toegevoegd in les 12, Combinaties van –sE, punt 9:

Tot slot is er [...] '(en) wat als ...' **en waarbij ya fungeert als vraagwoord.**

Toegevoegd in les 12, oefening 61, voetnoot bij nerelerimi¹²⁶

¹²⁶ Dit is als volgt opgebouwd: *nere* + *-lEr* + *-(İ)m* + *-(y)İ*, 'waar allemaal van mij'.

--

Les 13 Gewijzigd in les 13:

kızıl felrood

Toegevoegd tekst in les 13 boven Andere betekenissen van –CE:

Er zijn ook woorden met –CE die van werkwoordstammen zijn afgeleid en een zelfstandig naamwoord zijn geworden. Hier zijn er niet veel van. De meeste hebben we hieronder opgenomen.

<i>beğence</i>	prijzend voorwoord	<i>inanca</i>	garantie
<i>çekince</i>	terughoudendheid	<i>izlence</i>	programma
<i>dinlence</i>	vakantie	<i>kananca</i>	kleine valstrik; streek, bedrog
<i>dokunca</i>	(wat tot) schade (leidt); nadeel	<i>ödençe</i>	schadevergoeding
<i>düşünce</i>	gedachte; mening	<i>öğrence</i>	experiment, proef; simulatie
<i>düzençe</i>	discipline	<i>övünce</i>	iets wat ertoe leidt om trots op te zijn
<i>eğlence</i>	feest; amusement		
<i>gülmece</i>	humoreske	<i>öykünce</i>	fabel
<i>güvence</i>	garantie	<i>sivilce</i>	puistje

İsterseniz buzdolabınızın güvencesini beş yıla dek uzatabilirsiniz.

Als u wilt, kunt u de garantie van uw koelkast verlengen tot vijf jaar.

Sizden ödençe istemiyorum. Yalnızca zararı karşılayın yeter.

Ik wil geen schadevergoeding van u. Het is voldoende als u alleen de schade tegemoetkomt.

De volgende zin verwijderd:

~~Sommige woorden met het achtervoegsel –CE hebben zich gevormd tot zelfstandige naamwoorden:~~

Toegevoegd in les 13 in oefening 62 en 63 nieuwe zinnen:

13. Uyumadan önce oğluma öykünce okurum.

13. Dit medicijn helpt tegen puistjes.

--

Les 14 Toegevoegd tekst in les 14 bij Combinaties van de passieve werkwoordsvormen boven het handje:

De combinatie van de passieve werkwoordsvorm + **–(y)Ebil** is ook mogelijk met **–mElİ** en ook met **–mİş** (maar deze komt weinig voor).

*Türkçe güç ancak öğrenilebilmeli!
Bu hareket her yaşta yapılabilmeliymiş.*

Turks is moeilijk maar moet geleerd kunnen worden!
Deze beweging zou op iedere leeftijd gedaan moeten kunnen worden.

--

Les 16 Gewijzigd in **les 16** bij Bijzinnen met een tijdsvorm, *voetnoot*:

Daarom wordt in de volgende situaties (ook) gebruik gemaakt van *olan*¹⁵²:

¹⁵² *-mîş olmak* wordt behandeld in ~~les 20~~ **deel IV**.

Toegevoegd in **les 16** bij Andere combinaties met *-(y)En*, *voetnoot*:

-(y)En *-(y)EnE*. Deze vorm geeft een handeling weer waarbij het ene het andere volgt.¹⁵³

¹⁵³ Het komt ook wel eens voor dat deze combinatie een andere (eigen) betekenis krijgt, bijvoorbeeld: *kıran kırana* = 'hevig, fel', *kıran kırana bir güreş* = 'een felle worsteling'. Deze is op te zoeken in een woordenboek.

--

Les 17 Toegevoegd in **les 17**, *woordenlijst*:

öykü verhaal

Gewijzigd en toegevoegd in **les 17** bij *-DİK* met naamvallen, punt 3:

~~*Beni gördüğümüze*~~ ***Geldiğimize*** *sevinmediniz mi?*

Zijn jullie niet blij om mij te zien dat wij zijn gekomen?

Seni gördüğüne sevinmeyecek.

Zij zal niet blij zijn je te zien (dat zij jou ziet).

[Overigens kunnen . . . derde naamval:]

Arkadaşı sınıfta kaldığı için üzüldü.

Geldiğimiz için sevinmediniz mi?

~~*Seni gördüğü için sevinmeyecek.*~~

- Verder komen we de combinatie met *-(y)E karşı/rağmen* ook tegen, maar deze wordt vrij weinig gebruikt.

Gewijzigd en toegevoegd tekst in **les 17** bij punt 5:

[*-DİK* met de vijfde naamval *-DE* ... 'wanneer'.] Het gaat dan om een handeling die onder een bepaalde omstandigheid (in de toekomst) plaatsvindt.

Havalar ısındığında seni kumsala götüreceğim.

Wanneer het (weer) warm wordt, ga ik je naar het strand brengen.

Toegevoegd tekst in **les 17** bij *-DİK* in combinatie met *ise/-(y)sE* boven oefening 75:

- Dan is er nog een vaste combinatie van een zelfstandig naamwoord + *dediğin*. Hiermee leg je nadruk op de betekenis van het zelfstandig naamwoord. Zie de voorbeelden.

Erkek dediğin eşini korur.

Een (echte) man beschermt zijn partner.

Kahve dediğin sabah içilir.

De drank 'koffie' wordt 's ochtends gedronken.

Toegevoegd tekst in **les 17** onder *-DİK* ile *-(y)lE* için (nieuw onderdeel):

- ***-DİK* ile *-(y)lE* birlikte/beraber**
Deze combinatie betekent 'samen met'.

Önümüzdeki hafta size imambayıldının ne olduğuyla birlikte nasıl yapılacağını da öğreteceğim.

Volgende week zal ik jullie, samen met wat 'imambayıldı' is, ook vertellen hoe het moet worden gemaakt.

Derste ne yaptığımızla beraber verilen ev ödevini de konuşalım.

Laten we, samen met wat we in de les hebben gedaan, het ook hebben over het gegeven huiswerk.

Toegevoegd tekst in les 17 bij bevroren vorm/de bevestigende vorm:

Er is ook een vaste combinatie mogelijk, namelijk *durduk yerde* of *durduğu yerde*. Dit is te vertalen als ‘zonder enige vorm van inspanning’, ‘zonder enige reden’ of ‘zonder iets verkeerd gedaan te hebben’.

Durduk yerde başımıza iş çıkartma.

Breng ons niet zomaar (zonder enige reden) in problemen.

Gewijzigd in les 17 bij bevroren vorm/de ontkennende vorm

onmadık ~~pech~~ **voegel onfortuinlijk**

Aangepast en toegevoegd tekst in les 17 bij –*DİKçE* boven oefening 80:

- ☞ [Overigens is er een oudere vorm van –*DİKçE*] ~~maar deze vorm komt niet veel voor~~, namelijk –*DİğİncE*. Dit krijgt de persoonsuitgang van de betreffende persoon en kan voor iedere persoon worden gebruikt, behalve de 3e persoon meervoud. De vorm is hetzelfde als –*DİK kadarıyla* of –*DİK* met –(y)*E göre*, en is te vertalen met ‘voor zover’. Voorbeelden zijn: *anladığımca* ‘voor zover ik het begrepen heb’, *bildiğimizce* ‘voor zover wij weten’, *mümkün olduğunca* ‘voor zover dat het mogelijk is’.

--

Les 18 Gewijzigd in **les 18** boven tweede handje ☞:

⚠ **De mogelijkheidsvorm –(y)*Ebil*** kan ook **voorkomen** met een passief werkwoord:
[*Bunun . . .*]

- ☞ Het deelwoord –(y)*EcEK* kan ook **met de mogelijkheidsvorm** een ontkenning hebben. Hieronder enkele voorbeelden ervan.

- met –(y)*Ebil*

Uçağa yetişemeyecekti. En sonunda onu anladi.

~~En sonunda~~ *Uçağa yetişemeyeceğini en sonunda anladi.*

Uiteindelijk begreep hij dat hij ~~de vlucht~~ **het vliegtuig niet** zou ~~missen~~ **halen**.

Gewijzigd de tekst bij Het deelwoord –(y)*EcEK* kan ook **zelfstandig** voorkomen *en geplaatst onder het handje bijvoeglijk* gebruik:

- –(y)*EcEK* **zelfstandig** gebruikt

Het deelwoord –(y)*EcEK* kan, net als de andere deelwoorden, naast bijvoeglijk (zie hierboven) ook zelfstandig worden gebruikt. Zelfstandig gebruikt kan het deelwoord gevolgd worden door achtervoegsels en alle naamvallen. Voorbeeldzinnen:

Yapacaklarımı kâğıda yazdım.

Datgene wat ik ga doen, heb ik op papier geschreven.

Pazardan alacaklarımıza yeterince paran var mı?

Heb je genoeg geld voor de dingen die we op de markt gaan kopen?

Daaronder:

Zaman gelecek.

De tijd ~~zal~~ **gaat** komen.

Aangepast bij –(y)*EcEK* met naamvallen *onder punt 1*:

Utandırabilecek şeyler söyleyeceği anlaşıldı.

Het is duidelijk **geworden** dat hij dingen gaat zeggen die voor schaamte kunnen zorgen.

Aangepast onder punt 5, Combinatie met –(y)Ebil, vertaling:

Kendini tamamıyla odaklanmaya verebileceğinde, zaten birçok şeyi başarmışsın demektir.

Op het moment dat jij totaal kunt opgaan in de concentratie (**dat jij je volledig zal kunnen concentreren**), betekent het dat je al veel hebt bereikt.

Aangepast volgorde bij Andere combinaties met –(y)EcEK, begonnen met:

– **–(y)EcEK derece/düzey/ölçü/nokta**

~~We zien deze combinatie~~ In de derde naamval **gaat deze combinatie** vaak samen met de werkwoorden *gelmek, varmak* en *ulaşmak*.

- Met de derde naamval:

Bu hızla çalışmayı sürdürürsen altı ay içinde hepsini anlayacak dereceye gelirsin.

Indien je in dit tempo blijft werken, zul je binnen **zes maanden een half jaar** op het niveau komen dat je het helemaal begrijpt.

Ontkenning:

Savaşı sürdüremeyecek noktaya çoktan gelmişlerdi.

Ze waren allang gekomen tot het punt dat **ze** de oorlog niet konden voortzetten.

– **Bij –(y)EcEK için toegevoegd tekst:**

De vertaling van deze combinatie is ‘omdat, vanwege’ **en heeft dezelfde betekenis als –DEn (dolayı/ötürü)**.

Toegevoegd tekst (nieuw onderdeel):

– **–(y)EcEK kadarıyla**

De betekenis hiervan is ‘in de mate dat’.

Tabaklarına doyacak kadarıyla yemek koyduk.

Wij hebben eten op hun bord gelegd in de mate dat zij verzadigd zullen zijn.

Bana yetecek kadarıyla aylık istiyorum.

Ik wil een maandsalaris in de mate dat het voldoende voor me is.

Combinatie met –(y)Ebil:

Herkese anlayabilecekleri kadarıyla anlatın.

Vertel (het) iedereen in de mate dat zij het kunnen begrijpen.

Ontkenning: komt zeer weinig voor

Hesabımda beni sıkıntıya sokmayacak kadarıyla para kaldı.

Op mijn rekening is er geld over in de mate dat het mij niet in problemen zal brengen.

– **Bij –(y)EcEK konusunda, ontkenning:**

İşimize engel olmayacağınız konusunda söz verebilir misiniz?

Kunt u beloven dat u geen ~~hinder zal zijn~~ **belemmering zult vormen** voor ons werk?

– **Bij –(y)EcEK zaman/vakit, toegevoegd voetnoot:**

Uiteraard kan het woord *zaman* vervangen worden door andere naamwoorden die een tijdstip uitdrukken als *saat, gün* en *yıl*¹⁷⁴:

Voetnoot: ¹⁷⁴ De woorden *gün* en *yıl* krijgen dan niet de uitgang van de vijfde naamval –DE:

başlayacağı gün/yıl.

Gewijzigd in oefening 87 zin 9:

Derslerine çalışacakları **hâlde** dedikodu yapıyorlar.

--

Les 19 Aangepast in les 19, in leestekst bij *bakarız*, voetnoot:

¹⁷³ Deze vorm gebruik je ook als je alleen bent voor ‘ik zie wel’ **en wordt meestal gebruikt als uitvlucht, om niet toe te geven.**

Toegevoegd in les 19, woordenlijst met voetnoot:

bana¹⁷⁸ ne wat gaat het mij aan, wat kan het mij schelen, nou en

¹⁷⁶ Ook mogelijk met andere persoonlijke voornaamwoorden: *sana ne* ‘wat gaat het jou aan’, *ona ne* enz.

Aangepast bij 1e persoon meervoud:

Bavullarımızı yanımızda tutacağımıza otele de bırakabiliriz.

In plaats van dat we onze koffers bij ons houden, kunnen **jullie wij** ze ook bij het hotel achterlaten.

Aangepast in les 19 bij De achterzetsels Üzere en İçin:

Het achterzetsel met de stam *üze* (zie ook les 1) [...]. *Üze* heeft de verbogen vorm *üzere üzer* en [...]

Araba hızlı bir şekilde üzerime doğru geliyordu. (is nu de eerste voorbeeldzin)

De auto kwam op een snelle manier **naar mij toe op mij af.**

Attığı taş başımın tam üzerinden geçti.

Verder heeft *üzere üzer* **in een naamwoordgroep van bezit of kwalificatie** met de zesde naamval –*Den* ook nog de vertaling ‘via’ of ‘over’.

[...]

Een volgende betekenis is ‘om te, met het doel’, **‘op het punt staan om’.**

Karşılaşma başlamak üzere.

De wedstrijd staat op het punt om te beginnen. (De wedstrijd gaat beginnen).

[Alleen in de betekenis ‘met het doel om’ kan *üzere* vervangen worden door *için*. In alle andere gevallen kun je *üzere* niet vervangen door *için*.] **Bijvoorbeeld:**

Yola çıkmak için/üzere hazırlandı.

Hij maakte zich klaar om op weg te gaan.

Gewijzigd in oefening 92:

10. Is hij naar Schiphol gegaan om **naar** de vliegtuigen te zien **kijken**?

--

Les 20 Aangepast in les 20, bij Naamwoordelijke gezegdes + –*DİR*

In naamwoordelijke zinnen [...] weer te geven met ‘vast’ of ‘waarschijnlijk’¹⁸⁴. **Je zou –DİR kunnen vertalen met ‘het is’.**

Uzunumdur.

Ik ben (waarschijnlijk) lang. **(Het is dat ik lang ben).**

Aangepast voetnoot¹⁸⁴: [...] *Bize yakışan budur!* ‘Dit past bij ons!’ **(Het bij ons passende is dit.)**

Toegevoegd tekst boven Zinnen met *gibi* en *kadar* (nieuw onderdeel):

- Zinnen die een brede tijd uitdrukken. Aan het gezegde is niet altijd te zien of het gaat om een vaststaand feit of om een veronderstelling. Dit is af te leiden uit de context. Hieronder geven we een voorbeeld van zinnen met eenzelfde gezegde, maar een verschillende betekenis.

Hollanda’da kışın hava yağmurludur. In Nederland is het in de winter regenachtig weer.
[Uit *kışın* blijkt dat het om de brede tijd gaat, het is een vaststaand feit.]

Bulutlar çoğaldı. Dışarıda hava yağmurludur. De bewolking is toegenomen. Buiten is het (vast) regenachtig.

[Uit de voorafgaande zin *Bulutlar çoğaldı* blijkt dat het om een veronderstelling gaat.]

Toegevoegd tekst boven Oefening 95 (nieuw onderdeel):

Woordvolgorde in een zin met *-DİR*

Zoals we weten staat in een (normale) Turkse zin het onderwerp vooraan en het gezegde achteraan. In de literatuur, in liedjes en in spreektaal kunnen we echter zinnen tegenkomen waarin het onderwerp achteraan in de zin staat. In het Turks heet dit een *devrik tımce* (of *devrik cümle*), een zin met omgekeerde woordvolgorde. Een eenvoudig voorbeeld hiervan is: *Gidiyorum ben* (in plaats van: *Ben gidiyorum*). Laten we kijken naar een aantal zinnen.

İlkbahar kış ile yaz arasında kalan mevsim.

De lente is het seizoen (dat ligt) tussen de winter en de zomer.

Dit is een naamwoordelijke zin waarbij *ilkbahar* het onderwerp is. Met de toevoeging van *-DİR* wordt de zin benadrukt als ‘vaststaand feit’:

İlkbahar kış ile yaz arasında kalan mevsimdir.

De lente is het seizoen tussen de winter en de zomer.

Van deze zin kunnen we een zin maken met omgekeerde woordvolgorde:

Kış ile yaz arasında kalan mevsimdir ilkbahar.

De lente is het seizoen tussen de winter en de zomer.

Het onderwerp *ilkbahar* staat nu achteraan in de zin. In deze zin geeft *-DİR* het naamwoordelijk gezegde aan en dat is in de vertaling te zien aan het woordje ‘is’. Overigens is deze zin ook mogelijk als:

Kış ile yaz arasında kalan mevsim ilkbahardır.

Het seizoen tussen de winter en de zomer is de lente.

Deze woordvolgorde is als in een normale zin. Namelijk, het zinsdeel *kış ... mevsim* is hier het onderwerp en *ilkbahar* is het naamwoordelijk deel van het gezegde (met *-DİR*).

☞ We zien dat in een zin met omgekeerde woordvolgorde het gebruik van *-DİR* een functie heeft: het legt de nadruk op het naamwoordelijk gezegde.

Zouden we *ilkbahar* achteraan in de zin plaatsen, maar geen *-DİR* gebruiken, dan krijgen we:

Kış ile yaz arasında kalan mevsim ilkbahar.

Het seizoen lente (dat ligt) tussen de winter en de zomer.

Dit is eigenlijk geen volledige zin: het zinsdeel *kış ... mevsim* is bijvoeglijk bij *ilkbahar* en er staat geen werkwoord in de zin. De letterlijke vertaling is: ‘het tussen de winter en de zomer liggende seizoen lente’.

N.B. Het onderdeel *-mİŞ olmak* is verwijderd en wordt behandeld in deel IV.

Aanpassingen bij Herhalingsoefeningen:

- *Oefening 12*
3. Schijnen **in Nederland** vrouwen ~~niet~~ minder alcohol te drinken dan mannen?
- *Oefening 29*
7. Bilip bilmeden konuşma.
8. Kahvaltını yapmadan nereye gidiyorsun?

Aanpassingen bij antwoorden oefeningen:

- *Oefening 62*
13. Voor het slapen lees ik mijn zoon een fabel voor. **14.** [Om de een of andere reden]
- *Oefening 63*
13. Bu ilaç sivilcelere karşı yardımcı olur. **14.** [Bu çiçekleri]
- *Oefening 88*
12. **Bizimle** tatile ~~bizimle~~ gelip gelmeyeceğini bir an önce bildirirsen sevinirim.
- *Oefening 89*
5. Ze hebben niets gezegd over het feit dat ze ~~vanavond~~ **vannacht** hier niet zullen blijven.
- *Oefening 92*
 - 10. Schiphol'a ~~uçakları görmek~~ **uçaklara bakmak** için mi gitti?

Aanpassingen bij antwoorden herhalingsoefeningen:

- *Oefening 12*
3. Hollanda'da kadınlar erkeklerden daha mı az içki içiyorlarmış/içerlermiş?
- *Oefening 29*
7. Praat niet zonder het te weten. 8. Ik laat je niet gaan zonder een glas thee te hebben gedronken.